

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної експертизи та аудиту бізнесу

Міждисциплінарна курсова робота

3

дисципліни
макроекономіка

на тему:

«Інфляція та проблеми державного регулювання цін»

студента 2 курсу, групи ОАБ-21

Босого В.А.

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

Хопчан В.М.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

ПЛАН

ВСТУП

РОЗДІЛ I. Інфляція: причини виникнення і методи регулювання.

РОЗДІЛ II. Аналіз динаміки інфляції та її впливу на ціноутворення.

РОЗДІЛ III. Напрямки удосконалення державного регулювання цін: українські реалії та зарубіжний досвід.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Зміст

Вступ.....	4
Розділ 1. Інфляція: причини виникнення і методи регулювання.....	6
Розділ 2. Аналіз динаміки інфляції та її впливу на ціноутворення.....	13
Розділ 3. Напрямки удосконалення державного регулювання цін: українські реалії і зарубіжний досвід	22
Висновки	29
Список використаної літератури	31

Вступ

Ще на ранніх етапах розвитку суспільства в людей виникали різні потреби для забезпечення власної безпеки, стабільності, процесу відтворення. Але не завжди вдавалось забезпечувати себе цим через відсутність деякого ресурсу, чи недостатню його кількість. Внаслідок цього виникли перші економічні відносини.

Розвиток економічних відносин включає в себе багато етапів. На кожному з них людство стикалось з новими категоріями, процесами, які характеризували стан господарства. Одним з найважливіших макроекономічних показників є інфляція. Саме це поняття впливає на всі сфери суспільного життя та є одною з найбільш гострих проблем розвитку економіки в багатьох країнах світу. Протягом багатьох років на основі аналізу економічних процесів з'являлися нові методи боротьби з інфляцією. Наразі стан економіки України далеко не найкращий. Військова агресія збоку Росії, наявність монополій, високий рівень корупції в військових та законодавчих органах, відстоювання владою перш за все власних інтересів привели Україну до глибокої економічної кризи. Оскільки сьогодні темпи зростання інфляції в Україні є досить високі, змістовний та логічний аналіз є необхідним. Відомі кілька методів, які можуть допомогти оздоровити економіку нашої країни. Головним завданням дослідження є виявити причини занепаду економіки та знайти методи вирішення проблеми. Відомо що всі економічні категорії пов'язані між собою, тому ми не повинні обмежуватись лише одним об'єктом дослідження. Ми повинні розглянути рівень цін, процес ціноутворення, купівельну спроможність, банківську сферу. Важливо проаналізувати ці поняття для того, щоб виявити загрози то можливості розвитку економіки.

Процеси інфляції та методи її подолання вивчали такі відомі світові економісти, як Р. Кембелл, Дж. Кейнс. Серед відомих вітчизняних економістів

можна згадати таких людей, як: Д. Гладких [1], Д. Коваленко [9], В. Корінев [11],

С. Панчишин [15], Д. Полозенко [16], О. Мельник [12], О. Сніжко [24] та багато інших. Оскільки інфляція на даний момент є дуже непередбачуваним та небезпечним явищем для будь-якої економіки світу, питання вивчення і її аналізу є досить необхідним та цікавим.

Об'єкт дослідження: рівень цін і інфляції в Україні.

Предмет дослідження: аналіз динаміки інфляції в Україні 2010-2017рр. та її впливу на ціноутворення.

Метою мого дослідження є: дослідити інфляційний механізм, проаналізувати динаміку зростання темпів інфляції в Україні та показати дієві методи боротьби з нею.

Мета курсової роботи передбачає вирішення наступних питань:

- Проаналізувати рівень інфляції в Україні
- Визначити головні чинники, що впливають на темпи інфляції
- Визначити основні методи боротьби з інфляцією

На основі аналізу даної інформації підвести підсумки та зробити висновки для цього питання, максимально розкрити та оцінити проблему та знайти дієві методи боротьби з нею.

Інформаційною базою дослідження є інфляційні звіти Національного банку України. Використано статистичні і аналітичні матеріали Державної служби статистики України та Міністерства фінансів України. Також були використані наукові статті вітчизняних та зарубіжних авторів.

Розділ 1. Інфляція: причини виникнення і методи регулювання

Для того, щоб зрозуміти суть інфляційного механізму та визначити правильні методи його регулювання, потрібно в'яснити основні причини виникнення інфляції. Протягом великого проміжку часу науковці проводили економічні дослідження щодо цього питання і звели все до того, що інфляція – це наслідок порушення економічної рівноваги, яка зумовлена великою кількістю внутрішніх і зовнішніх причин.

Одними з основних внутрішніх причин виникнення інфляції є неадекватна емісія грошей, яка порушує закони грошового обігу, підвищення податків та процентних ставок, що призводить до зменшення інвестицій, дефіцит державного бюджету, зростання державного боргу, що лише загострює дефіцит державного бюджету, порушення в структурі економіки, внаслідок чого галузі, які виробляють споживчі товари та послуги відстають, надмірне зростання заробітної плати, тощо.

До основних зовнішніх факторів відносять зміни цін на світовому ринку, скорочення доходу від міжнародних торгових операцій.

Узагальнюючи вищесказане, можемо дати таке визначення інфляції: це знецінення грошей, як наслідок порушення пропорцій в суспільному виробництві і порушенням грошового обігу, що проявляється у швидкому зростанні цін на товари та послуги [2].

Виділимо такі основні типи інфляції:

Залежно від переважаючого впливу факторів

- Інфляція попиту – це порушення балансу попиту і пропозиції зі сторони попиту. В основному утворюється внаслідок збільшення державних замовлень, зростання купівельної спроможності громадян, перевантаженості виробничих потужностей. Усе це спричиняє збільшення надлишку грошей відносно товарів, відповідно – збільшення цін.
- Інфляція пропозиції характеризується збільшенням цін внаслідок підвищення затрат на виробництво. Причинами такої інфляції можуть бути

підвищення цін на ресурси, які необхідні для випуску тої чи іншої продукції.

За темпами зростання

- Повзуча інфляція передбачає не стрімке підвищення цін, а саме не більше 10% за рік.
- Галопуюча інфляція характеризується стрімким зростанням цін – від 10% до 100% за рік, внаслідок чого відчутно погіршується стан виробничої сфери, зменшення товарообігу, зменшення інвестицій, утворюється дисбаланс економічної рівноваги.
- Гіперінфляція проявляється у стрімкому зростанні цін, приблизно на 1-2% щодня, тобто до 1000% на рік. Становлення гіперінфляції в країні означає занурення її в глибоку економічну кризу.

За характером прояву

- Відкрита інфляція. Для неї характерний вільний розвиток. Вона утворюється тоді, коли дисбаланс між попитом і пропозицією призводить до підвищення цін. Така інфляція деформує ринковий механізм, але остаточно його не руйнує.
- Прихована інфляція. Такий стан в економіці, який характеризується дефіцитом товарів і послуг, але ціни при цьому залишаються незмінними. Ринкові механізми руйнуються. Наслідками такої інфляції є руйнація ринкових відносин та розвиток тіньової економіки.

За ступенем прогнозування

- Очікувана інфляція є наслідком деяких заходів, спричинених державою, учасники ринку легко спрогнозують її та «захищаються» від її впливу.
- Неочікувана інфляція. Виходячи з самої назви, можна зрозуміти, що вона є реакцією на непередбачені зміни в попиті і пропозиції. Для неї характерне досить стрімке підвищення цін, що в свою чергу погано впливає на грошовий обіг та податкову систему країни. За такої ситуації негативної

реакції населення не оминуть, адже люди почнуть побоюватись за можливе знецінення їх заощаджень, внаслідок чого ціни продовжуватимуть зростати.

За відношенням темпів зростання цін

- Збалансована інфляція характеризується рівним відношенням цін на товари різних груп. Зростання ціни є досить повільним та одразу на більшість товарів та послуг.
- Незбалансована інфляція є оберненою до збалансованої та проявляється збільшенням цін в різних товарних групах на різні відсотки[9].

Протягом тривалого проміжку часу інфляцію вважали виключно негативним станом, проте починаючи з другої половини ХХ століття економісти визнали, що «повзуча» інфляція має позитивно впливає на розвиток економічної та соціальної сфер і лише на своїх пізніх стадіях призводить до негативних змін в економіці. Отже, проблема боротьби з інфляцією зводиться до її регулювання зі сторони держави. Основним завданням цього регулювання є не допустити стрімкий розвиток інфляції, що є загрозою для соціально-економічного життя суспільства.

Слід зауважити, що коли держава глибоко втручається в економічні процеси, диспропорційність розвитку інфляції не оминуть, тому ми можемо говорити лише про підтримання інфляції на одному рівні, а не про повне її викорінення.

Вивчаючи Західну економічну літературу ми звертаємо увагу на два основні напрямки регулювання інфляції: кейнсіанський та монетаристська.

Для початку розглянемо ідею кейнсіанської школи щодо «контрольованої» інфляції. Вона передбачає регулювання державою економіки за допомогою втручання в платоспроможний попит. Тобто на інфляцію можна впливати за допомогою різних економічних інструментів, наприклад підвищення грошової маси в обігу. За допомогою цього, держава стимулює збільшення попиту, а як реакція на це – збільшиться і пропозиція і виробництво товарів за тих самих цін. Кейнсіанська школа виділила такі умови, за яких збільшення грошової маси буде давати найбільш ефективний вплив:

- Вільна конкуренція на ринку. За допомогою ефекту додаткового попиту підприємці будуть зацікавлені в випуску продукції навіть випереджаючими темпами.
- Наявність на ринку резервів засобів виробництва та робочої сили, тобто має бути неповна зайнятість, які зі збільшенням попиту залучаються в виробництво.
- Вільний рух позичкового відсотку під впливом попиту і пропозиції, що дає змогу зменшувати його, коли додається в обіг додаткова маса грошей. Як наслідок цього – збільшується обсяг інвестицій і зменшення інфляційного тиску надлишку грошей на ринку [24, с. 69-71].

Такі методи регулювання інфляції використовували в більшості країн з ринковою економікою. Проводилась політика форсування державних витрат, підвищення державних дефіцитів, практикували кредитну експансію, тощо. За допомогою цих заходів вдалося стримати інфляцію на повзучому рівні протягом тривалого часу.

Але на початку 70-их років ХХ століття в більшості країн з розвинутою ринковою економікою почалось стрімке зростання цін, а сама інфляція наблизилась до галопуючого рівня. Така ситуація була спричинена низкою об'єктивних процесів, які показали недоліки методу «контрольованої» інфляції та виключили можливість регулювати інфляцію на основі кейнсіанських ідей.

Це, по-перше, надзвичайне розбухання державних витрат, внаслідок чого вони перестали реагувати на заходи урядів щодо їх скорочення з метою подолання інфляції. По-друге, сфера обігу у всіх країнах була вщерть наповнена грошовою масою, й інфляція досягла своєї «критичної точки». По-третє, успішний післявоєнний розвиток економіки призвів до створення великих монополій, високої монополізації виробництва і ринку, що деформувало вільну дію механізму ціни рівноваги. По-четверте, що чи не найголовніше, в цей період загострилась економічна й енергетична криза, що значно погіршило умови виробництва та призвело до зростання виробничих витрат. Перекласти додаткові витрати на трудящих не вдалося завдяки зміцненню економічної могутності та організованості профспілок. Тому

підприємці не тільки не змогли заморозити зростання заробітної плати, а й змушені були підвищувати її в міру росту цін. Розпочався могутній розворот спіралі “зарплата - ціни”, який зумовив галопуючий характер інфляції.

На зміну кейнсіанським принципам регулювання інфляції прийшли монетаристи зі своїм інституціональним підходом. На відміну від Кейнса, монетаристи розглянули інфляцію як надлишок грошової маси в обігу. Тому така антиінфляційна політика зосереджується навколо монетарної політики центрального банку. Монетаристи пояснювали інфляцію як наслідок тиску збоку продавців, виробників, отримувачів зарплати, і результат структурних змін в економіці. За рахунок цих процесів було необхідним провести відповідну антиінфляційну політику, основними умовами якої стали:

- Ліквідація всіх монопольних структур підприємців, професійних спілок.
- Обмеження заробітної плати та зниження витрат на виробництво.
- Прийняття антирестовського законодавства, яке передбачає дотримання конкуренції.

Отже, всі ці монетаристські заходи спрямовані на зменшення грошей в обігу, Центральний банк повинен контролювати кількість грошової маси відповідно до динаміки ВВП [15, с. 62-65].

Антиінфляційна політика, яка була запроваджена в більшості країн з розвинутою ринковою економікою в 70-их роках ХХ століття, проводилась за двома основними напрямками: дефляційна політика, політика доходів, або за двома одночасно.

Дефляційна політика проводиться державою у кредитно-грошовій сфері та в сфері державного фінансування щоб зменшити темпи інфляції, оздоровити платіжний баланс, і, як наслідок цього, знизити загальний рівень цін.

Одним з найважливіших інструментів дефляційної політики є кредитна рестрикція і пряме таргетування випуску готівки в обіг. Держава, за допомогою підвищення процентної ставки Центрального банку, регулювання відсоткової ставки за активними і пасивними операціями комерційних банків, збільшення норми обов'язкових резервів, скорочує банківське кредитування народного господарства і запобігає підвищенню рівня грошової маси та

платоспроможного попиту. Виконується пряме лімітування росту кредитних вкладень та грошової маси в обігу, контроль Центр банком щодо доцільності видачі комерційним банкам великих позик.

Політика дефляції при дотриманні послідовності та жорсткості її проведення може дати хороший антиінфляційний ефект, проте проведення такого заходу може занепокоїти суспільство, викликає загрозу економічної кризи, банкрутства великої кількості фірм та зменшення рівня зайнятості. Тому часто на практиці доводиться замінювати дефляційні методи на інфляційні.

Політика доходів передбачає державний контроль за зарплатою і цінами. Такий контроль полягає в замороженні зарплати і цін на одному рівні, або встановити чіткі межі їх коливання на такому рівні, щоб вона сприяла виконанню задач що стоять перед економікою. Через побоювання щодо негативних соціальних наслідків, Західні країни відмовились від цього напрямку, проте в колишньому Радянському Союзі її використовували. Суспільство негативно відреагує на таку політику через те, що замороження цін – це пряме втручання в приватний бізнес і до сфери ринку, що призведе до деформації його механізму. Як наслідок – виникне дефіцит товару. Замороження цін на собі відчують прості працівники, які в свою чергу висловлять недовіру щодо дій виконавчої влади.

Більшість країн заходу відмовилась від політики доходів і спрямували свої сили на боротьбу з інфляцією зі сторони товарів, створення хороших умов для дії ринкових законів і стимулювання приватного бізнесу на базі політики неомонетаризму. Зокрема, проведення потужної антимонопольної політики, заохочення до конкуренції, відмова у фінансуванні малорентабельних та неконкурентоспроможних фірм і галузей, введення гнучкої фіскальної політики, стимулюючої підприємницької активності, зростання заощаджень в населення. Такі заходи позитивно вплинули на розвиток та підвищення ефективності виробництва, збільшення продуктивності праці, що в свою чергу посприяло результативності проведення дефляційної політики. За допомогою цього країни Заходу в другій половині 80-рр. XX століття перебороли галопуючу інфляцію та знизили її межі до повзучої.

Підсумовуючи все вищесказане, що інфляція легко перетворюється з регульованої на нерегульовану, досягти галопуючої стадії що призведе до неминучих економічних та соціальних наслідків.

Антиінфляційна політика ефективніша тоді, коли вона вимагає меншого прямого втручання у виробництво, і створюються хороші умови для функціонування ринкового механізму та розвитку підприємницької діяльності. Тому вона не повинна обмежуватись тільки інструментами дефляційної політики, а й виконувати заходи, спрямовані на всебічне стимулювання підприємства.

Негативна реакція суспільства може спричинити не тільки високий рівень інфляції, але й і антиінфляційна політика держави, якщо вона проводиться не достатньо виважено [12, с. 14-16].

Розділ 2. Аналіз динаміки інфляції та її впливу на ціноутворення

Інфляція властива будь-якій економіці, і ринковій, і перехідній. Її суть зводиться до знецінення національної валюти по відношенню до товарів, послуг та іноземних валют, котрі зберігають рівень своєї купівельної здатності. Як зазначалось вище, повзуча інфляція є абсолютно нормальним явищем, але викликає великі соціально-економічні наслідки. Оскільки є негативним фактором. Існують різноманітні причини виникнення інфляційного процесу. Досить часто навіть важко визначити як саме було викликано інфляцію в конкретній ситуації. У теперішній економіці інфляція може бути викликана цілою вибіркою різних факторів, що підтверджує її статус економічного та соціально-політичного феномену.

Для будь-якої національної економіки інфляція є небезпечним процесом, оскільки негативно впливає на економічну та фінансову системи. Вона відображає зменшення купівельної спроможності національної валюти, максимально ускладнює процедуру ведення обліку витрат і доходів населення. Інфляція сприяє перерозподілу доходів між суб'єктами господарювання, що неможливо контролювати.

Перша половина 90-х років ХХ століття видалась дуже складною для України. Країна пережила справжній інфляційний шок. Україна пройшла тривалий шлях боротьби з гіперінфляцією, яка виникла в перші роки незалежності, та пододала її. Станом з 1994 по 1997 рр. відбулося зменшення темпів росту цін, але вони все одно залишились високими. Почали свою роботу професійні спілки, закликаючи людей виходити на мітинги, проводили масові акції, вимагаючи підвищення зарплати. Реакцією державних структур стало підвищення ставки заробітної плати при зменшенні обсягів виробництва.

Внаслідок фінансової кризи, з 1998 по 2000 рр. спостерігалось стрімке зростання споживчих цін. В період від серпня 1998 до грудня 1999 курс гривні до долара виріс майже втричі.

В 2001 році спостерігалось зменшення інфляції, а в 2002 році виникла дефляція. Основними причинами уповільнення темпів розвитку інфляції в ті

роки стало те, що доходи населення зростали досить повільно, а ціни на нафтопродукти зменшились.

В період з 2007 по 2008 роки в Україні значно піднявся рівень інфляції до галопуючої. В 2007 році індекс споживчих цін становив 116,6%, а в 2008 - 123,3%. На таку зміну вплинуло багато факторів, зокрема неврожай в 2007 році внаслідок посухи, стрімкого зростання цін на нафту та газ, підвищення пенсій, заробітної плати та соціальних витрат. За даними Держкомстату України, рівень доходів населення в 2007 році в порівнянні з 2006 роком збільшився на 34,7%, виробництво продуктів харчування – на 10%, а ВВП – лише на 7,3%. Різко зросли ціни на паливо (9,1%), на комунальні послуги (3,8%). Також чинником, що вплинув на інфляцію став дефіцит держбюджету, який в 2006 році становив 3,8 мільярдів гривень, або 0,7% ВВП, що набагато менше показника 2004 року, який становив 10,2 мільярдів гривень, або 3,0% ВВП, а в 2007 році дефіцит бюджету за 10 місяців склав 4,8 мільярда гривень. За жовтень 2007 року виріс на 2 мільярда гривень. Дефіцит державного бюджету зумовлений витратами пов'язаними з фінансуванням бюджетних програм, орієнтацією на європейські стандарти. Для покриття дефіциту бюджету протягом 2007 р. використовувалися надходження від приватизації державного майна, залишки коштів на рахунках Державного казначейства [16, с. 82].

У 2010 році спостерігалось уповільнення річних темпів зростання індексу споживчих цін, який за підсумками року склав 109,1% порівняно з 112,3% у 2009 роком. Основною причиною зростання споживчих цін у 2010 р. було зростання цін на продукти харчування та підакцизні товари. Стримана монетарна політика сприяла успішному досягненню мети – стримування інфляції в межах однозначного числа. Важливу роль у зниженні інфляційного тиску з боку попиту мало помірне зростання реальних доходів населення і відносно стабільний курс гривні щодо долара США [18, с. 18].

Інфляція у 2011 році знизилася до 4.6%, опинившись істотно нижче, ніж офіційний прогноз Уряду і всі експертні оцінки, завдяки кращому, ніж очікувалося, врожаю і стримуванню цін на окремі товари і послуги. Середньорічні темпи інфляції також сповільнилися до 8% (з 9.4% у 2010 році).

Вплив на зниження індексу споживчих цін надав високий урожай зернових культур (зріс більше, ніж на 40% відносно очікуваного рівня і склав близько 57 млн. тонн) і овочів, оскільки ціни на сирі продовольчі товари знизилися (на 4% за 2011 рік) [14, с. 4]. Зниження цін на цукор (-20,5% за рік) та скраплений газ (-6,8%) суттєво вплинуло на зменшення показника інфляції. Підвищення цін на житлово-комунальні послуги і транспорт збільшило індекс споживчих цін.

За підсумками 2012 року в Україні спостерігалось зниження споживчих цін на 0,2%. Низькими були показники місячної інфляції, які протягом року становили близько нуля (від 0,3% до 0,3%). Основною причиною низхідної динаміки індексу споживчих цін у 2012 р. було здешевлення продуктів харчування. Високий урожай плодоовочевої продукції у 2011- 2012 роках і поліпшення інфраструктури зберігання та реалізації продовольчих товарів. Економічні науки визначили зниження цін на продукти харчування за підсумками року на 2,9%. Крім цього, стабільний обмінний курс і низька інфляція в країнах – торговельних партнерах України сприяли здешевлення імпортованих товарів [19, с. 14]. Позитивний вплив на загальний інфляційний фон в Україні надала стабілізація цін на нафту на світових ринках. В умовах падіння зовнішнього попиту на основну експортну продукцію і зменшення внутрішнього інвестиційного попиту індекс цін виробників у річному обчисленні знижувався протягом всього 2012 р. – до 0,3%.

У січні 2013 року інфляція в Україні склала 0,2%. Цьому сприяло зростання цін на товари і послуги, які регулюються адміністративно – на 0,4%. Істотно сповільнилося зростання цін на продовольчі товари. Річні темпи зростання цін на паливо знизилися на 0,8% в умовах стабілізації світових цін на нафту. Незважаючи на зростання цін у добувній промисловості – на 2,9% за місяць, у січні продовжилася тенденція до зниження цін у річному обчисленні і в добувній, і в переробній промисловості на 4,2 і 0,2% відповідно, що пов'язано з динамікою цін на світових ринках промислових товарів.

Після дворічної тенденції утримання споживчої інфляції на низькому рівні у 2014 році відбувався стрімкий розвиток інфляційних процесів, що супроводжував початок економічних реформ. За підсумками року споживчі

ціни зросли на 24,9% унаслідок девальвації гривні, підвищення адміністративно регульованих цін і стрімкого зростання інфляційних очікувань. Істотний вплив на загальний інфляційний фон в Україні мало підвищення цін на товари та послуги, що регулюються адміністративно. Протягом 2014 року вони зросли на 30.4% переважно внаслідок підвищення тарифів у сфері ЖКГ з метою приведення їх до економічно обґрунтованого рівня. Уперше за останні чотири роки відбулося зростання цін на сирі продукти харчування (на 22,3%), зокрема, через подорожчання їхнього імпорту, а також через збільшення витрат на вітчизняне виробництво. Попри значне зниження доларових цін на нафту на світових ринках основний вплив на вартість палива в Україні зумовив курсовий чинник. У результаті ціни на паливо підвищилися протягом року на 60,7% [20, с. 27].

Після пікової споживчої інфляції у квітні 2015 року (60,9% у річному вимірі) вона почала уповільнюватися – у серпні річний приріст ІСЦ знизився до 52,8%, у місячному вимірі другий місяць поспіль зафіксовано дефляцію. Такому покращенню на споживчому ринку сприяли: відносна стабільність на валютному ринку та подальше зменшення залишкових ефектів девальвації гривні, проведення достатньо жорсткої монетарної та фіскальної політики, стриманий споживчий попит, зниження цін на зовнішніх продовольчих та сировинних ринках. Промислова інфляція також уповільнилася – до 33% у річному вимірі [7, с. 48].

У 2016 році спостерігалось стрімке зниження інфляції – до 12,4%, а в місячному вимірі станом на грудень 2016 року індекс споживчих цін становив 0,9%.

Таке стрімке сповільнення інфляції відбулось завдяки послабленню інфляційного тиску, також великий вплив мали сприятливі фактори збоку сирих продуктів харчування. Основним чинником підвищення цін стало підняття тарифів, які регулюються адміністративно та зростання світових цін на нафту. Базова інфляція сповільнилася до 5,8% та майже збіглась з прогнозами Національного банку, які становили 5,6%. Спаду базової інфляції сприяли обмірковано проведені фіскальна та монетарна політики,

послабленість інтенсивності війни на сході, вторинні ефекти фактори збоку сирих продуктів харчування.

Протягом 2016 року ціни на продукти імпорту, такі як одяг, взуття, побутова техніка сповільнили зростання до 5,7% і 5,5%. Ціни на аудіо- та відеотехніку знизилась на 1,8% та 0,4%. Знизилась ціни на продукти харчування з високим ступенем обробки – до 5,7%. Проте дефляційний тренд дещо пригальмувався через зростання цін на деякі види сировини. Зростання цін на продовольчі товари знизилась до 1,2%. Такі зміни відбулись через високі врожаї: зернових, овочів та окремих фруктів.

Зростання цін і тарифів, що регулюються адміністративно у 2016 році становило 34,6%. Не зважаючи на те, що це підвищення було значно нижчим, ніж в 2015 році (64,4%), воно зробило основний внесок у зростання споживчих цін в 2016 році. Зростання цін на нафту на світовому ринку сприяло зростанню цін на паливо в Україні на 19,5%. Крім того зросли ціни на скраплений газ (24%). Це зумовлено його дефіцитом через скорочення поставок з Росії та Білорусі. В 2016 році прискорилося зростання індексу цін виробників до 35,7%. Загалом станом на 2016 рік індекс інфляції в Україні склав 112,4% [10].

Як повідомляє Державна служба статистики України, індекс споживчої інфляції в 2017 році зріс до 13,7%. Головними причинами такого збільшення (за цілями НБУ – на 8%) стали такі фактори, на які по тій чи іншій причині не охопила монетарна політика Національного банку – неоднозначна ситуація у сфері тваринництва, погані погодні умови станом на першу половину 2017 року, через які зменшилась пропозиція деяких видів товарів. Не можна не згадати про підвищення витрат на виробництво.

Якщо говорити про базову інфляцію, то вона прискорилась до 9,5%. Порівнюючи з 2016 роком, коли такий індекс склав 5,8%, виникає питання причини такого збільшення. Отже, основними факторами, що вплинули на швидкість базової інфляції стали підвищення цін на послуги закладів громадського харчування, вищих навчальних закладів, тощо. Мали вплив і підвищення мінімальної зарплати та пенсій.

Порівнюючи темпи зростання цін на непродовольчі товари в 2017 році з 2016 роком, ми помітимо їх спад (3,3% і 4,8% відповідно). Оскільки такі товари в більшості імпортуються, такі зміни темпів цін зумовлена сприятливою ситуацією на валютних ринках країн – імпортерів, які протягом року стримали інфляцію.

Водночас зростання цін на продовольчі товари суттєво зросли – до 25% в порівнянні з минулим роком. Найбільше цьому сприяли відчутне підвищення цін на м'ясо, молочну продукцію, яйця, що зробило значний внесок у продовольчу інфляцію. Тобто при зменшенні кількості поголів'я, при збільшенні пропозиції на м'ясо. Ціни на фрукти, після їх падіння в 2016 році, стрімко зросли внаслідок вищезазначених несприятливих погодних умов в першій половині року. Для прикладу – ціни на яблука зросли на 1,5%, така ж ситуація з цінами на ягоди. Мали значення і зовнішні фактори, зокрема відміна заборони імпорту з боку Росії, внаслідок чого ті фрукти, що раніше надходили в Україну – йшли на територію РФ.

Внаслідок хорошої пропозиції на національному ринку – відбулось падіння цін на цукор, а через гарний урожай – знизилась ціна на гречку.

Щодо палива, то зростання цін на нього в 2017 році було таке ж як і в 2016 – 20%. Це сталося тому, що акцизи в Україна на паливо встановлено в євро, а гривня послабилась відносно цієї валюти, а ціни на нафту пішли в гору [8].

Таблиця 1

Порівняння індексу споживчих цін за 2017 рік з попереднім

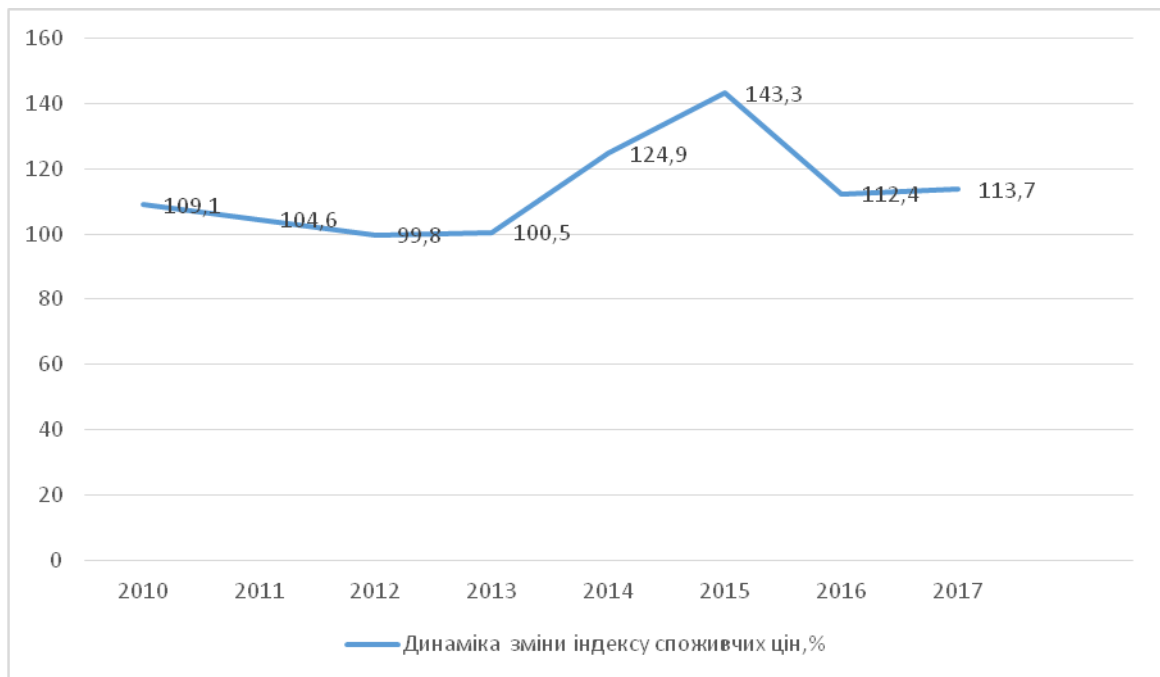
Місяць	2016,%	2017,%	Різниця,%
Січень	100,9	101,1	+0,2
Лютий	99,6	101,0	+1,4
Березень	101,0	101,8	+0,8
Квітень	103,5	100,9	-2,6
Травень	100,1	101,3	+1,2
Червень	99,8	101,6	+1,8

Липень	99,9	100,2	+0,3
Серпень	99,7	99,9	+0,2
Вересень	101,8	102,0	+0,2
Жовтень	102,8	101,2	-1,6
Листопад	101,8	100,9	-0,9
Грудень	100,9	101,0	+0,1
За рік	112,4	113,7	+1,3

Джерело: розроблено за даними [5]

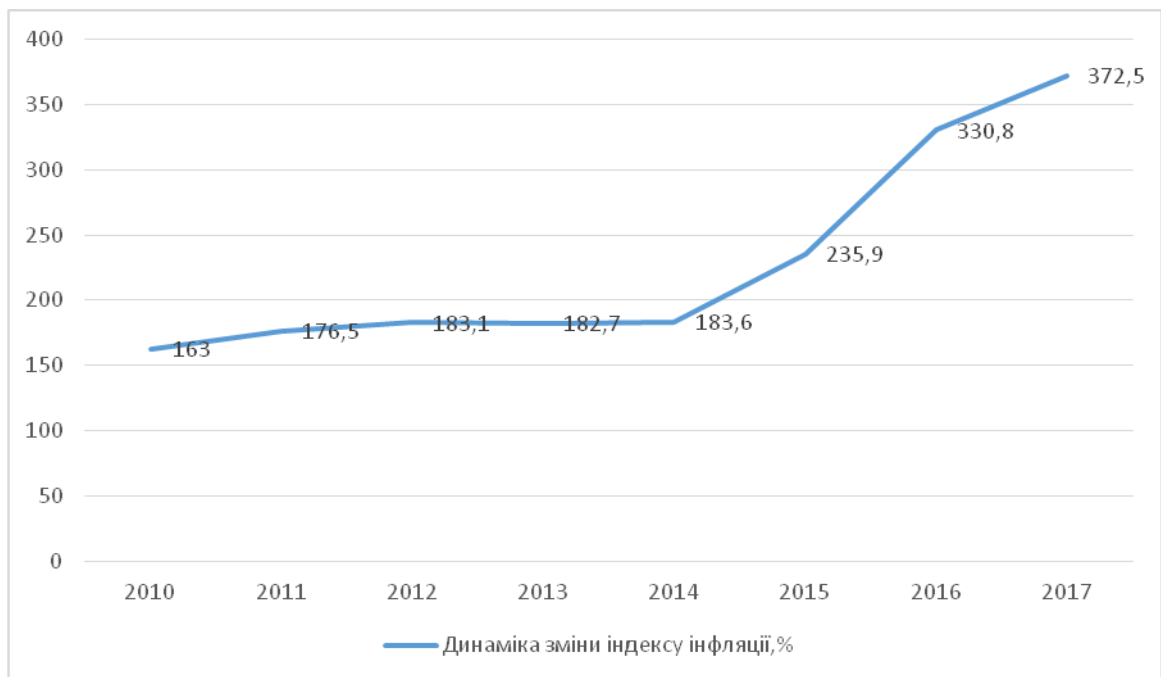
На основі складеної таблиці, де ми бачимо порівняння 2016 та 2017 років ми можемо побачити, що, на жаль, ситуація не втішна: індекс споживчих цін в Україні продовжує зростати. Продовження зростання цього показника в 2017 році є причиною багатьох факторів, зокрема: нестабільність національної валюти, підвищення світових цін на нафтопродукти, зростання попиту на продовольчі товари, вій на Сході, тощо.

Результат мого макроекономічного аналізу темпів зростання індексу споживчих цін в Україні 2010-2017 р.р. наведені у діаграмі:

Мал. 1 Динаміка зміни індексу споживчих цін в Україні з 2010-2017 рр., %

Наведемо графік для відображення динаміки зміни індексу інфляції в Україні 2010-2017рр зростаючим підсумком:

Мал. 2 Динаміка зміни індексу інфляції в Україні 2010-2017 рр. за зростаючим підсумком, %

Відповідно до цього графіка можна сказати, що з 2010 по 2012 рік в Україні була стабільний приріст інфляції приблизно на 20 % щороку; з 2012 по 2013 інфляція зменшилась на 0,4 %; з 2013 по 2014 інфляція знову починає зростати (0,9 %); з 2014 по 2015 роки інфляція зросла на 52,3 %; з 2015 по 2016 інфляція зростає на 94,9 % та з 2016 по 2017 роки інфляція зросла на 41,7 %, тобто за останні роки спостерігається уповільнення інфляційних процесів. Внаслідок хорошого рівня державного регулювання в період з 2010 по 2013 роки спостерігались низькі темпи зростання інфляції. Прискорення інфляції в період з 2014 по 2016 роки відбулось через послаблення державного регулювання. Не можна не згадати все ту ж війну на Сході України та анексію Криму. За даними Національного банку України, з 2016 по 2017 роки включно індекс інфляції стабілізувався за рахунок зниження цін на сирі продукти харчування [6].

На основі аналізу викладеного матеріалу дамо визначення, яке найбільш точно охарактеризує поняття інфляції - переповнення каналів обігу грошової маси зверх потреби товарообігу, що визначає знецінення грошової одиниці і відповідно зростання товарних цін. Національна валюта знецінюється по відношенню до тих іноземних валют, які зберігають свою цінність. Наслідками інфляції є зниження рівня життя усіх ланок населення країни, знецінення заощаджень населення, погана проінформованість щодо стану економіки, прихована конфіскація грошей через податки, падіння процентної ставки, пришвидшена матеріалізація грошових коштів, тощо.

Розділ 3. Напрямки удосконалення державного регулювання цін: українські реалії і зарубіжний досвід

Ще в XIX столітті деякі країни пробували регулювати ціни. З того часу майже всі держави світу вдавались до різних заходів, спрямованих на регулювання ціни. Зараз це невід'ємна частина системи державного регулювання економіки [3, с. 194].

Державне регулювання цін – це така діяльність держави, що спрямована на визначення та збереження такого рівня ціни, при якому забезпечувалась б рентабельність діяльності виробництва, паритет цін різних галузей народного господарства, стійкість валюти, реальність зарплати до ціни, тощо. Слід зазначити, що це не одноразовий наказ встановлення потрібного, вирахованого рівня цін, їх динаміки, а й комплекс дій, спрямованих на активізацію всіх ціноутворюючих факторів.

Мета державного регулювання цін в різних країнах встановлюється залежно від певних національних особливостей, географічного розташування (погодні умови, наявність тої чи іншої сировини, матеріалів), політичних факторів, міжнародний статус. Розглянемо історію державного регулювання цін в Україні, метою якого було:

- Забезпечення певного балансу між монополією та конкуренцією, яке б не впливало негативно на економіку, здійснення соціальної політики, захист окремих верств населення.
- Стимування темпів розвитку інфляції.
- Соціальний захист населення, який полягає в встановленні чи зміні цін на роздрібні товари і послуги. Це так званий «диференційований» підхід. При підрахунках враховуються товари, які мають роль у формуванні реальних доходів населення різних верств. В таких випадках держава вдається до надання певних пільг чи знижує вартість проїзду в громадському транспорті.
- Розвиток нових тенденцій суспільства щодо попиту та культури споживання завдяки зниженню цін на товари, які держава хоче реалізувати в більших кількостях.

- Шляхом підвищення ціни, держава може запобігти споживанню населенням товарів, які сприяють погіршення здоров'я, соціально шкідливих товарів.

Отже, державне регулювання цін в світі може включати в себе заходи як законодавчого та і судового характеру. В Україні в одних випадках ціноутворення регламентувалося Верховною радою та органами місцевого самоврядування, а в інших – конфлікти чи інші спірні питання вирішувались в судовому порядку [11, с. 112-115].

Для забезпечення хорошого результату, досягнення основних завдань державного регулювання ціноутворення здійснюється системно, тобто через вирішення задач розвитку економіки, складання державної політики ціноутворення, визначення товарів і послуг, ціни яких потрібно регулювати в першу чергу. Логічно, що в першу чергу це ціни на товари та послуги, що виробляються фірмами, заводами державної власності: тарифи на проїзд у громадському транспорті, міжміських поїздах, ціни на комунальні послуги (електроенергія, вода, газ), послуги зв'язку. Також держава регулює ціни на продукцію такого виробника, який має монопольну позицію на ринку, на продукцію чи сировину, що мають безпосередній вплив на динаміку цін. В світі прослідковується така тенденція: якщо змінюються ціни на електроенергію, зміниться ціна і на всі інші товари. Тому в Україні, як і більшості країн світу, найчастіше регулюється саме цей вид ресурсу.

Існують такі товари чи послуги, ціни на які, за рішенням Кабінету Міністрів України, виведені із під контролю. Деколи такі ціни можуть зростати понаднормово. Тоді вони на деякий період часу знову попадають під вплив державного регулювання. Зміна таких фіксованих і регульованих цін абсолютно не залежить від господарської діяльності підприємств, але впливає на них певна зміна умов виробництва та реалізації продукції [1, с. 153-159].

Підсумовуючи вищесказане ми опишемо поняття «державне регулювання цін» як гнучка, попередньо спроектована система заходів, головними завданнями якої є забезпечення:

- Абсолютно однакових умов по всій території країни, стимулів для розвитку будь-яких форм власності та економічної самостійності всіх суб'єктів ринку.
- Баланс між попитом і пропозицією.
- Перекриття тенденції монопольних виробництв.
- Адекватне співвідношення ціни промислової і сільськогосподарської продукції, яке б сприяло рівноцінному обміну.
- Чи не найважливішого показника в наш час – підвищення якості товарів та послуг.
- Забезпечення пільгових цін, в першу чергу для нижніх верств населення.
- Створення необхідних гарантій для підприємців.
- Орієнтації цін а товари та послуги, що рухаються на внутрішньому ринку – на світовий ринок.

Розглянемо режим інфляційного таргетування. Він передбачає відношення прогнозів та поточного рівня інфляції як основний орієнтир за результатом якого приймаються рішення щодо політики Національного банку. Основним інструментом виступає процентна ставка. Отже, політика «дорогих грошей» проводиться тоді, коли реальна інфляція є вище цільового рівня. В такому випадку процентна ставка підвищується. І навпаки, коли прогнозована інфляція є нижчою за цільовий рівень, по відповідно має місце політика «дешевих грошей», за якої та сама процентна ставка знижується.

За допомогою зміни ставки за своїми операціями з іншими банками, центральний банк впливає на умови складання угод, які банки укладають між собою. Як наслідок цього – змінюється вартість короткострокових кредитних коштів. Завдяки механізмам, які забезпечують перетік капіталу між різними секторами фінансового ринку, вартість короткострокових кредитних коштів має здатність впливати не тільки на процентні ставки банків за депозитними і кредитними операціями з населенням чи підприємцями, а й на валютний курс та ціну інших фінансових активів.

З 2015 року готувалися всі передумови щодо введення інфляційного таргетування в Україні. Розіб'ємо їх на три етапи. Перший тривав до 2015 року і

характеризувався створенням технічних передумов, таких як побудова макроекономічної моделі, складання прогнозів на квартал. На другому етапі, який відбувався на початку 2015 року були творені вже інституційні передумови, такі як забезпечена незалежність Національного банку України в сфері та методів застосування інструментів задля досягнення своєї мети, вилучено фіскальне домінування та змінено метод приймання рішень з питань монетарної політики. Третій етап проводився у другій половині 2015 року. Він характеризувався введенням всіх головних елементів інфляційного таргетування.

Суть такого режиму – оголошення не тільки цілей та прогнозів динаміки інфляції, але й повне надання населенню точних даних про стан економічної системи України на протязі середньострокового періоду. Центральний банк спрямовує свої зусилля для підтримання цінової стабільності в країні. Абсолютна та зрозуміла монетарна політика, забезпечення проведення різних прес-конференцій, зустрічей.

Якщо ми проаналізуємо історію ведення державного регулювання цін Україні, можна побачити неспроможність проведення такої політики в основному через недисципліновану фіскальну поведінку уряду. Мали місце й зовнішні економічні шоки. Під впливом цих факторів Україна в період незалежності намагалася тримати фіксований обмінний курс. Результатом такої політики стала короткострокова економічна стабільність за якою слідували фінансова криза та девальвація національної валюти. Таким чином наша держава повністю відмовилась від державного регулювання цін [17].

Проте, в середині липня 2018 року стало відомо, що в Верховній Раді України зареєстровано законопроект, який передбачає повернення державного регулювання цін на соціально важливі продукти харчування. Цей законопроект передбачає зміни та доповнення в статті 12 Закону України «Про ціни і ціноутворення». Пропонується додати до статті третій і четвертий абзаци, виклавши їх у наступній редакції «Державне регулювання цін на соціально значущі продукти харчування здійснюється шляхом встановлення граничної торговельної надбавки (націнки), що може бути не меншою від 5% і не більшою

15% від відпускної ціни виробника соціально значущих продуктів харчування». Такий перелік продуктів встановлює безпосередньо Кабінет Міністрів України[4].

Розглянемо основні напрямки удосконалення державного регулювання цін в зарубіжних країнах. У США в сімдесятих роках ХХ століття прослідковувалось прискорення темпів зростання роздрібних цін на внутрішньому ринку. Внаслідок переходу інфляції до галопуючого рівня, необхідними стали певні нововведення в економічну стратегію країни. Реакцією на таку ситуацію стало застосування методів прямого регулювання цін. Отже, з серпня 1971 в США було встановлено централізований контроль над цінами. Слід зауважити, що такі заходи були застосовані вперше за післявоєнні роки. Діючий у ті роки президент Р. Ніксон був проти використання такого напрямку контролю за цінами та зарплатами, але тяжка економічна ситуація в країні змусила його переступити через себе [23, с. 44-49].

Так, в короткостроковому періоді відбулось легке покращення у вигляді зниження темпів зростання роздрібних і оптових цін до осені 1972 року. Зріс рівень зайнятості, та валового національного продукту. Проте після такого незначного покращення почались прояви негативних наслідків централізованого контролю. Фіксація цін тормозила міжгалузевий рух капіталу, суттєво зменшувала обсяг інвестицій та стримувала підвищення доходів. Згодом адміністрація президента Д. Форда відмовилась від централізованого контролю над цінами. В період з 1971 по 1981 далі здійснювались спроби державного регулювання цін урядом. Цього разу найбільшого регулювання зазнали ціни на енергоносії, які відображали зростання зовнішніх цін на нафтопродукти і природний газ. В 1981 році Р. Рейган скасував контроль над цінами на нафтопродукти. Справа в тому, що таке державне регулювання цін суттєво стримувало виробництво та інноваційні процеси, породжувало попит та робило залежним США від енергетичного імпорту. Саме на ці фактори посилався президент скасовуючи контроль цін в цій сфері [23, с. 29-33].

В наш час уряд США обмежує державне фінансування і пряме регулювання в окремих групах товарів. Тобто адміністрація схиляється до більш

активного використання ринкових важелів та непрямому регулюванню. Така політика сприяє оздоровлення економічної системи країни. Цей підхід забезпечив стабільність рівня інфляції в країні.

Вплив на співвідношення попиту і пропозиції в США мають два напрями непрямого регулювання: деструктивна кредитно-грошова політика та федеральні закупки товарів і послуг. Проявом прямого методу є встановлення тарифів на комунальні та комунікаційні послуги, тобто в монополізованих галузях. Загалом в країні регулюється від 5 до 10% цін [23, с. 23-25].

Цікавий метод державного регулювання цін було застосовано у Франції з 1965 по 1972 роки. Він характеризувався введенням «контрактів стабільності», які держава укладала з фірмами. Суть такого контракту полягала у тому, що власники підприємства мали право підвищувати ціну на один товар одночасно знижуючи на інший. Основною їх метою було підтримання стабільного рівня цін. За задумами розробників, контракти сприяли б еволюції цін згідно з міжнародним рівнем. Варто зауважити, що масштаб впливу державного регулювання цін розповсюджувався на всі товари та послуги. Тобто власники підприємств були змушені надавати державним органам повну інформацію про стан виробництва, виробничі програми, методів фінансового управління, тощо. Метою таких контрактів було забезпечення високого рівня конкуренції товарів вітчизняного виробництва, підвищення рівня зайнятості та зупинити темпи зростання інфляції. Важливим моментом є те, що уряд, укладаючи контракт з підприємством не вживав заходів, які б сприяли підвищенню витрат на виробництво [23].

В період сімдесятих років ХХ століття відбувалось жорстке регулювання цін. Тимчасово заморожені ціни на всі послуги і товари приватного і державного сектора у 1975 році, тоді як в 1976 році була встановлена певна планка, до якої можна було піднімати ціни в державному секторі. Деколи заморожувалися всі ціни.

Лібералізація цін, що була проголошена в середині 1973 року сприяла звільненню понад 90% цін на промислову продукцію з-під державного контролю. Цей процес тривав до 1986 року. Разом з ним видався закон про

заборону створення союзів виробників задля підвищення рівня конкуренції. Постає необхідність зміни структури державних органів регулювання цін. Отже, з 1986 року органи ціноутворення вже не були представлені єдиним органом, як це було до цього, а потім його перетворили на департамент з конкуренції. Де органи регулювання цін виступали лише відділом.

Сьогодні у Франції діють близько трьох тисяч державних контролерів, підпорядкованих державному відділу з державного регулювання цін і цінової конкуренції. Вони, по суті, діють як ревізори. Контролери мають право складати акти в разі правопорушення та подавати їх на розгляд у фінансовий трибунал, який приймає рішення про санкції до юридичних осіб, які порушили закон.

Висновки

Проаналізувавши інфляцію та інфляційні процеси ми можемо дійти такого висновку, що це явище є характерне для будь-якої економіки світу. Навіть найрозвинутіші економіки не здатні повністю побороти інфляцію, а лише підтримувати її на певному рівні, за якого вона б не несла руйнівних наслідків. Оскільки всі економічні категорії взаємопов'язані між собою – наслідки інфляційних процесів відчутні у всіх галузях. Ігнорувати даний процес просто неможливо, адже він різко змінює показники попиту і пропозиції, внаслідок чого страждає як виробник, який несе збитки, так і покупець. Монетарна політика Національного банку повинна приносити лише позитивні результати. Зусилля кейнсіанської та монетаристської шкіл були спрямовані на розробку методів регулювання інфляції. Їх застосовували в другій половині ХХ століття. На практиці, після незначного покращення в перші роки після запровадження, відбувались жахливі наслідки в економіці, спричинені такими методами. Після цього практично всі країни з розвинутою економікою перейшли до заходів антиінфляційної політики, а ті провідні держави, що залишились вірними кейнсіанським чи монетаристським режимам поступово втрачали свої позиції на світовому ринку. Антиінфляційна політика проводилась за двома напрямками: дефляційна політика, що була характерна для країн Заходу, основними інструментами якої є кредитна рестрикція і пряме таргетування випуску готівки в обіг, та політика доходів, що активно проводилась в Радянському Союзі та передбачала замороження зарплат і цін на одному рівні, або встановлення чітких меж їх коливання.

Проаналізувавши динаміку розвитку темпів інфляції в другому розділі ми побачили, що методи державного регулювання цін не завжди спрацьовували. Деколи вони були навіть провальними, адже після не значного покращення ситуації в економіці України слідувала економічна криза. Найбільш помітна динаміка темпів розвитку інфляції була зафіксована в період з 2014 по 2016 роки. Це зумовлено насамперед значного послаблення національної валюти по відношенню до іноземних, зростання світових цін на нафтопродукти та палива, складна військова ситуація на Сході країни. Індекс споживчих цін продовжує

зростати. Державний контроль з питання ціноутворення може призвести до різноманітних наслідків. Я думаю, що варто регулювати ціни на монопольному ринку, адже їх зміна одразу ж вплине на фінансовий стан людини. Інфляція має безпосередній вплив на ціноутворення. Не озброєним оком видно, що з підвищенням темпів розвитку інфляції в будь-якій країні одразу ж підвищуються ціни. Звісно, втручання держави на ціноутворення повинно бути мінімальним, але «вільна ціна» не може врахувати всі соціально-економічні особливості, тому держава здійснює вплив на ціну через систему непрямого оподаткування, встановлення пільг, націнки товарів, тощо.

Як свідчить український досвід державного регулювання цін, без належної дисципліни в фінансовій сфері, належного виконання всіх умов, добросовісної співпраці досягти бажаного результату практично неможливо. Тому ми стали свідками запровадження політики інфляційного таргетування. Вона передбачає зміну процентної ставки за допомогою визначення відхилення реального індексу інфляції до його прогнозів. Тобто, коли наявний показник є більший за встановлену межу, тоді проводиться політика «дорогих грошей» за якої збільшується процентна ставка, і навпаки, коли інфляція є нижчою цільового рівня, проводиться політика «дешевих грошей», яка передбачає зниження процентної ставки.

Список використаної літератури

1. Гладких Д. Державне регулювання економіки за допомогою ціноутворення/ Д. Гладких // Економіка України. - 2001р. - № 1. - с. 47-51.
2. Економічна теорія. Політекономія : підручник / за ред. В. Д. Базилевича. - Київ : Знання, 2007. - 719 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1494051139936/politekonomiya/inflyatsiya_sutnist_prichini_vidi_sotsialno-ekonomichni_naslidki
3. Есипов В. Е. Ценообразование на финансовом рынке: Уч. Пособие/ В. Е. Есипов .- СПб, 2011,176с.
4. Закон України про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#n194>
5. Індекс інфляції. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/2017>
6. Індекс інфляції. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>
7. Інфляційний звіт Національного банку України за вересень 2015 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. — Режим доступу : <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=22249640>.
8. Інфляційний звіт Національного банку України за вересень 2017 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.olza.com.ua/statistics/62>.
9. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика: Навч. посібник. 3-те вид. допов. та перероб. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 352 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/16720308/finans/vidi_inflyatsiyi_naslidki

10. Коментар Національного банку України щодо рівня інфляції у 2016 році. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=42274669
11. Корінев В.Л. Цінова політика підприємства/ В.Л. Корінев - К: 2009р. - 221 с.
12. Мельник О. Антиінфляційна політика як фактор економічного зростання в Україні //Банківська справа. - 2000. - № 3. - С. 11-16
13. Методи регулювання інфляції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/bank/20852/>.
14. Монетарний огляд за 2011 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=104460>.
15. Панчишин С. Фіскальні аспекти інфляційного процесу в умовах трансформації економіки України //Фінанси України. - 1998. - № 5. - С. 61-66
16. Полозенко Д. В. Про гроші, інфляцію та фінанси у трансформаційній економіці / Д. В. Полозенко // Фінанси України. — 2008. — № 2. — С. 82—88.
17. Режим інфляційного таргетування. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=85391
18. Річний звіт Національного банку України за 2010 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=77106>.
19. Річний звіт Національного банку України за 2012 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=2150782>.
20. Річний звіт Національного банку України за 2014 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. — Режим доступу : <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=17568764>.
21. Розвиток інфляції в Україні в сучасний період/ А.В. Лічноровська// Наукові доробки молоді - вирішенню проблеми європейської інтеграції. зб. наук. Статей у 2 томах - 2008 - С.162-164.

22. Розвиток інфляційних процесів та їх глобалізацій на складова/ І.В. Дорошенко// Міжнародні фінанси - 2008 - №6 - С. 10-16.
23. Салимжанов И.К. Цены и ценообразование: Учебник для вузов / И.К. Салимжанов. - М: ЗАО «Финстатинформ», 2009. -- 304 с.
24. Сніжко О.В. Видатки антиінфляційної політики в Україні //Вісник Київського університету імені Т.Шевченка. - 1998. - Вип. 8: Міжнародні відносини. - С. 67-75.